

Burhanettin Duran

bduran@setav.org

BARIŞ PINARI HAREKATI VE YENİ GÜÇ DENGESİ

SURİYE'DEKİ YENİ GÜÇ
DENGESİNDE ABD
BÜYÜK ÖLÇÜDE AĞIRLIK
NOKTASINDAN UZAKLAŞMIŞ,
RUSYA VE TÜRKİYE İLE
BİRLİKTE İRAN ÖNE ÇIKMIŞ
DURUMDA. ÜÇ ÜLKENİN
BİRLİKTE BAŞLATTIĞI ASTANA
SÜRECİNDE VE BM NEZDİNDE
CENEVRE'DE DEVAM EDEN
MÜZAKERELERDE BU ÜÇ
ÜLKENİN SURİYE TASAVVURU
DAHA BELİRLEYİCİ OLACAK GİBİ
GÖRÜNÜYOR.

Türkiye'nin 9 Ekim'de Başkan Erdoğan'ın talimatıyla başlattığı Barış Pınarı Harekati kısa sürede önemli somut çıktılara

sahip oldu. İsrail'de yayın yapan *Jerusalem Post* gazetesinin başlığa taşıdığı ifadeyle küresel güç merkezlerinin terör örgütü PKK-YPG'ye altı yıldır yaptığı yatırım altı günde darmadağın edildi. Türk Silahlı Kuvvetleri ve Suriye'deki ılımlı muhaliflerin askeri kanadı Suriye Milli Ordusu (SMO) bu terör tahkimatını ezdi geçti.

Sahadaki askeri operasyonun başarısı kısa sürede diplomasi masasına da yansıdı. Başkan Erdoğan önce 17 Ekim'de ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence başkanlığındaki heyeti Külliye'de kabul etti. Dört buçuk saat süren toplantı 13 maddelik bir mutabakatla kamuoyuna açıklandı. İkinci diplomasi masası Rusya ile kuruldu. 22 Ekim'de Soçi'de Erdoğan ve Putin arasında yapılan görüşme altı saat sürdü. Toplantının sonunda iki lider medyanın karşısına geçerek varılan anlaşmaya dair ortak açıklama yaptılar. Dışişleri Bakanları da 10 maddelik Mutabakat Muhtırası'nı okudular.

Yani PKK-YPG ve DEAŞ'a başlatılan askeri operasyon iki önemli mutabakatla sonuçlandı.

Ankara mutabakatı ile ABD, Re-sulayn ve Tel Abyad'ın Türk ordu-sunun kontrolüne geçtiğini kabul etti. Soçi mutabakatı ile Rusya, YPG'yi, sınırımızdan 30 kilometre aşağıya çekmeyi üstlendi. Bu başarı, 2016'dan itibaren Cumhurbaş-başkanı Erdoğan'ın kararlı duruşu ve cesur adımlarıyla gerçekleşti.

Liderlik, Cesaret Kadar Sabır da İster

Başkan Erdoğan liderliğinin cesaret, sabır ve zamanlama işi olduğunu biliyor. Nezaketsizlikleri unutmadığını, zamanı gelince gereğinin yapılacağını söyleyerek güvenli bölgenin kurulmasına odaklanıyor. Pence ile görüşmesinde Trump yönetimini 13 maddelik mutabakata ikna etti. 444 kilometre uzunluk, 32 kilometre derinlikteki bölgeyi ABD'nin kabullenmesini sağladı. Süreç içinde ABD sözlerinden geri adım atmazsa mutabakat ikili ilişkilerde yeni bir sayfa açmaya imkan tanıyor. Washington'ın YPG'yi kna edememesi durumunda hareket hedeflenen doğrultuda

tekrar başlayabilir. 31 Ekim’de sınırdaki birlikleri ziyaret eden Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar da “henüz biten bir şey yok, süreç devam ediyor” açıklamasıyla teyakkuz haline vurgu yaptı. Kuşkusuz ABD ile varılan mutabakat şu andaki tabloya göre bölgede Moskova’ya geniş fırsat alanı açarken Washington’ı Suriye’de iyice zayıflattı.

Amerikan Medyası Kışkırtıyor

The New York Times ve *The Washington Post* gibi gazeteler mutabakattan dolayı mutsuz. Sonucu, Trump’ın “yenilgisi” olarak tanımlıyorlar. Amacın Trump’ı kışkırtmak ve Kongre’deki Türkiye aleyhindeki yaptırım tasarılarının geri çekilmesini önlemek olduğu aşikar. Nitekim bu konuda istediklerini aldılar ve Türkiye aleyhine iki tasarı ABD Temsilciler Meclisi’nden geçti. Hem sözde Ermeni soykırımı iddiasının kabulünü, hem de Barış Pınarı Harekatı’na tepki olarak Türkiye’ye yaptırım uygulanmasını öngören tasarılar kabul edildi. Kısacası, Demokrasiyle Cumhuriyetçisiyle birlikte Türkiye ve Erdoğan’a bir ceza verme hıncı içindeler.

Tasarı ve kararın 400’ü aşkın evet oyu ile kabul edilmesinde son yıllardaki Türkiye karşıtı havanın etkisi oldu. Ancak S-400ler ve Suriye’nin kuzeyinden çekilme konularının iç siyasetin malzemesi olması da durumu ağırlaştırdı. Söylem düzleminde ısrarlı bir şekilde hala “Kürt müttefiklere ihanet” gibi saçma bir söylemi sürdürüyorlar. ABD’nin NATO çerçevesinde Türkiye ile uzun müttefiklik geçmişini göz ardı ediyorlar.

Stratejik Hamle

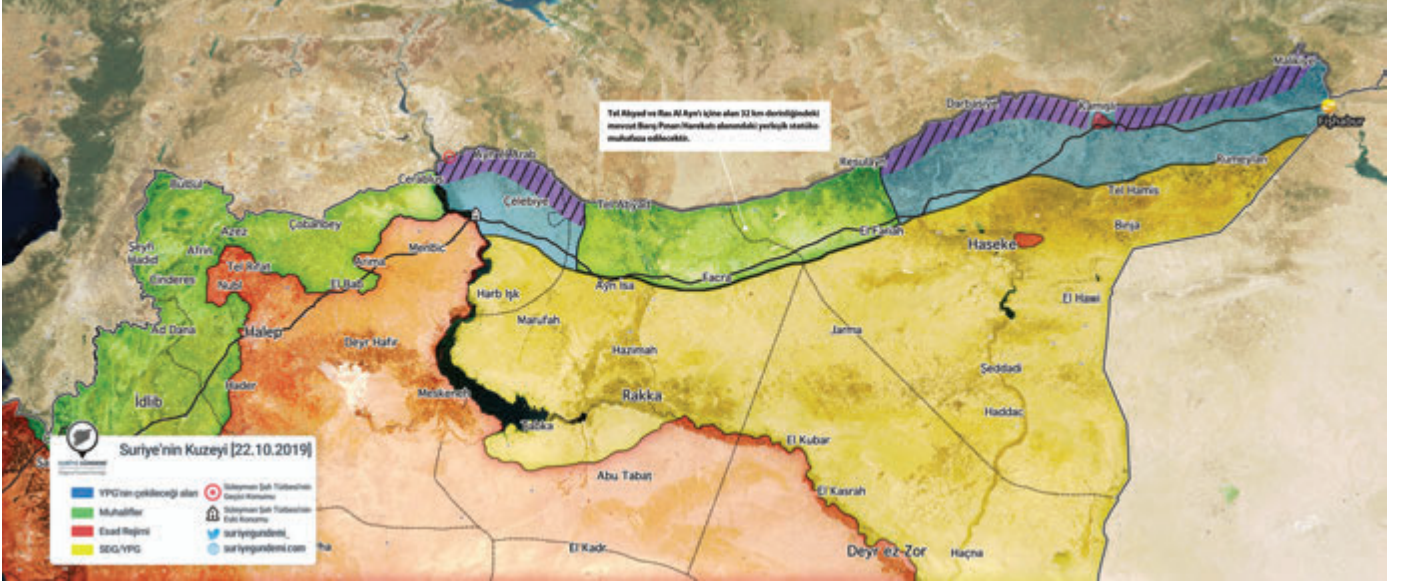
Operasyonla birlikte Türkiye, Suriye iç savaşına askeri anlamda geç müdahil olmasının getirdiği en büyük soruna kritik bir cerrahi müdahalede bulundu. Güney sınırında, Suriye’de PKK-YPG’nin

Türkiye, Barış Pınarı Harekatı’yla büyük güçlerin önümüzdeki yıllarda kendisine karşı kullanacağı bir tehdidi ortadan kaldırdı. Erdoğan, Türkiye’nin askeri ve diplomasi kapasitesine lig atlatan bir lider olarak tarihe geçti. Türkiye’yi Rusya’dan sonra en etkili aktör haline getirdi.

devletimsi bir yapı kurmasını engelledi. 30 kilometrelik bölgeden YPG’nin çekilmesiyle ilgili ABD ve Rusya ile yapılan mutabakatların sahada uygulanmasının yakından takip edilmesi çok önemli. Türkiye’nin bu başarısının stratejik bir anlamı var. Ankara, büyük güçlerin önümüzdeki on yıllarda kendisine karşı kullanacağı bir tehdidi ortadan kaldırdı. Suriye’de yeni bir güç dengesi kuruldu. Bu noktaya gelinmesi kuşkusuz bir tercih değil bir zorunluluktur. Türkiye’nin tüm uyarılarına rağmen ABD bölgedeki yanlış politikalarında ve tercihlerinde ısrar etti. Sonuçta ABD’nin Suriye’den sorumlu temsilcisi James Jeffrey’nin Amerikan Senatosu’nda sürece dair bir soruya cevap verirken belirttiği, “Türkiye çok kararlıydı. Biz mecburen geri çekildik. Mantıklı olan buydu. Operasyon bize rağmen yapıldı” cümleleriyle tanımlanan bir tablo ortaya çıktı. Bu noktaya gelinmesinde ABD’nin hatalar zinciri önemli bir rol oynadı.

ABD’nin Hataları

İki kritik dönemde ABD, Ortadoğu’daki devletleri zayıflatan politi-

kalar izledi. İlki, 11 Eylül sonrası Irak işgaliyle bölgenin önemli devletlerinden birisi olan Irak başarısız bir devlete çevrildi, çöktürüldü. Böylece hem İran yayılcılığının önü açıldı, hem de İsrail'in tehdit olarak algıladığı bir devlet bir daha çıkmayacağı şekilde iç sorunlarına boğuldu. İkinci dönem de Batı'nın liberal değerlerinin iflasını dünyaya ilan eden Arap isyanları idi. Batı başkentleri Suriye'de yüzbinlerin katledilmesini de milyonların mülteci olmasını da sadece seyretti. Libya, Suriye ve Yemen başarısız devletler listesinin başına eklendi. Yetmezmiş gibi, ABD'nin müflis Irak politikasından beslenen DEAŞ'a karşı başka bir terör örgütü olan PKK'yı kullandılar. NATO müttefiki Türkiye'de binlerce insanı öldüren PKK'nın YPG kılıfıyla var olmasını desteklediler. Fakat Başkan Erdoğan'ın kararlı liderliği ile Türkiye, bu hamleye son verdi. Türkiye'yi zayıflatmak bir oluşumu haritadan sildi.

YPG'nin Çöküşü

Önemli bir aşama kat edildi fakat PKK-YPG henüz bitmedi. Ancak kendi mitolojisini üzerine kurguladığı ve sembolik anlamda değer verdiği bölgeleri kaybetti. Toprak kontrolü iddiası büyük oranda geriletilti. Bu tablo içinde "Rojava devrimi" hayalini kaybeden PKK'nın krize girmemesi mümkün değildir. Bakmayın ABD Başkanı Trump'ın YPG'yi Deyrızor'da petrolü kontrol etmek için tutacağını söylemesine veya terörist Mazlum Kobani'nin Washington'a davet edilme girişimlerini dillendirmesine. Bunların orta vadede hiçbir anlamı yok. Trump sadece üzerindeki baskıyı hafifletiyor. Kongre'yi ve Amerikan kamuoyunu yönetiyor.

Öte yandan Batı başkentlerinin YPG üzerine yeni proje arayışlarının bitmediği görülüyor. Bu yüzden YPG elebaşını PKK'dan ayırmış gibi paketlemeye ve meşrulaştırmaya çalışıyorlar. Elbette Ankara, kırmızı bültenle aranan ve 63 askerimizin şehit edilmesinden sorumlu olan bu teröristin peşinde olacak.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 29 Ekim'deki açıklamaları irdelendiğinde terörist elebaşları konusunda yeni bir aşamaya geçildiğine dair işaretleri görmek mümkün. Yani Türkiye bu sürecin arkasını getirecek şekilde mücadeleye odaklanmış. İş sıkı tutuyor. PKK-YPG örgütlerini destekleyen güç merkezlerinin yeni proje arayışlarına girerken bu olguyu bilmelerinde fayda var. Avrupa, Türkiye'yi tehdit etmek yerine hatalarından uyanmalı ve Suriye'deki YPG merkezli

yanlış politikalarından vazgeçmeli. Mültecilerin güvenli geri dönüşü için çaba sarf etmeli. Unutulmasın, mültecilerin nihai hedefi Paris, Berlin ya da orta Avrupa'nın diğer kentleridir. Umarım, Fransa, Almanya ve Britanya liderleri Erdoğan ile iş birliği yapmanın kendi menfaatlerine olacağını bilen önerilerle gelirler.

Türkiye'nin İnisiyatifi

Sonuçta Ankara, Suriye krizinde önemli bir başarı ve inisiyatif kazandı. Ancak önümüzdeki birkaç yıl daha sahada ve masada aktif olmalıyız. Irak ve Suriye'de PKK-YPG ile mücadele henüz tamamlanmadı. Trump ve Rus bakanın YPG elebaşıyla görüşmesine ve Avrupa'nın Türkiye'ye yaklaşımına bakılırsa, PKK-YPG bir enstrüman olarak elde tutulmak isteniyor. Batı, YPG'yi meşrulaştırma emelinden vazgeçmiyor. YPG'li teröristlerin öldürülmemesi için kopardıkları fırtına bunu gösteriyor. Şimdiki hedef, 30 kilometrenin altındaki bölgeden YPG'nin temizlenmesi olmalı. YPG'nin meşrulaştırılarak masaya oturtulması engellenmelidir.

Batı, YPG'yi meşrulaştırma emelinden vazgeçmiyor. YPG'li teröristlerin öldürülmemesi için kopardıkları fırtına bunu gösteriyor. Şimdiki hedef, 30 kilometrenin altındaki bölgeden YPG'nin temizlenmesi olmalı. YPG'nin meşrulaştırılarak masaya oturtulması engellenmelidir.

konusunda kararlı olduğunun göstergesidir.

Bu bağlamda iç savaştan bu yana siyasi geçiş süreci için en önemli fırsat yakalanmıştır. Sürecin akamete uğramaması için YPG'nin meşrulaştırılarak masaya oturtulması engellenmelidir. Mültecilerin dönüşü ve muhaliflerin yeni Suriye'ye entegrasyonu için diplomasi hareketlendirilmiştir. Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı hareket bölgelerinde de kapsamlı bir güvenli bölge çalışması yürütülmelidir. Barış Pınarı Harekatı denklemi değişti. ancak karşıımızdaki aktörler de pes etmeyecek. Onlar, Suriye iç savaşından çıkış yolunun Ankara ile çalışmak olduğunu anlayan kadar mücadeleye devam. Suriye'de dengeleri değiştiren bu operasyon aslında yeni bir güç dengesi de kurdu. Bu yeni güç dengesinde ABD büyük ölçüde ağırlık noktasından uzaklaşmış, Rusya ve Türkiye ile birlikte İran öne çıkmış durumda. Üç ülkenin birlikte başlattığı Astana sürecinde ve BM nezdinde Cenevre'de devam eden müzakerelerde bu üç ülkenin Suriye tasavvuru daha belirleyici olacak gibi görünüyor.

Dertleri, Erdoğan'ın Liderliği

Türk-Amerikan ilişkileri bağlamında meseleye bakıldığında aslında Washington'daki aymaz çevrelerin derdi Erdoğan'ın Türkiye'ye liderlik etme tarzı. Yani, Erdoğan'ın Türkiye'yi bağımsız davranabilen güçler arasına katma çabası göstermesine takmış durumdadır. Bu yüzden Yahudi, Ermeni ve Rum lobileri Türkiye'nin kazanımlarını engellemek için Washington'da cirit atıyor. Bu sorunlu zihni, Dış İlişkiler Konseyi Başkanı Richard Haass, "Erdoğan, Türkiye'nin yönetiminde olduğu sürece, bir dostla muhatap olmadığımız gerçeğini kabul etmeliyiz" ifadeleriyle net şekilde belirtmiş. Halbuki, PKK ve sözde Ermeni soykırımı iddiası üzerinden Türkiye kamuoyunu birleştirdiklerini görmüyorlar. Milletimiz, Erdoğan'a ve ailesine yaptırım getirenlerin derdinin aslında PKK'ya devlet

SURIYE'NİN KUZEYDOĞUSUNA İLİŞKİN TÜRKİYE-ABD ORTAK AÇIKLAMASI

17 EKİM 2019

- Türkiye ve ABD, iki yakın NATO üyesi olarak bu ilişkilerini teyid eder. ABD, Türkiye'nin güney sınırına dair meşru güvenlik kaygılarını anlar.
- Türkiye ve ABD, kuzeydoğu Suriye başta olmak üzere sahadaki gelişmelerin, ortak çıkarlar temelinde daha yakın eşgüdüm gerektirdiğini kabul eder.
- Türkiye ve ABD "hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için" anlayışıyla, NATO topraklarını ve halklarını tüm tehditlere karşı koruma taahhütlerini muhafaza eder.
- Her iki ülke, insan hayatı, insan hakları ile dini ve etnik toplulukların korunmasına yönelik taahhütlerini yineler.
- Türkiye ve ABD, Suriye'nin kuzeydoğusunda DEAŞ'la mücadele faaliyetlerinin devamında kararlıdır. Bu, önceden DEAŞ kontrolünde olan alanlarda yaşayıp yerinden edilen şahıslar ile alıkoyma merkezleri hususlarında uygun şekilde gerçekleştirilecek eşgüdümü de içerir.
- Türkiye ve ABD, terörle mücadele hareketlerinin yalnızca terör unsurları ile bu unsurlara ait barınak, sığınak, mevzi, silah, araç ve gereci hedef alması gerektiği üzerine mutabık kalır.
- Türk tarafı Türk kuvvetleri tarafından kontrol edilen güvenli bölgedeki tüm meskun mahal (güvenli bölge) sakinlerinin dirliği ve güvenliğini sağlayacağını taahhüt eder, sivillerin ve sivil altyapının zarar görmemesi için azami dikkati göstereceğini vurgular.
- Her iki ülke Suriye'nin siyasi birliği ile toprak bütünlüğüne ve Suriye ihtilafını Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 2254 sayılı kararına uygun şekilde sonlandırmayı hedefleyen, BM öncülüğündeki siyasi sürece olan bağlılıklarını yineler.

- Her iki taraf Türkiye'nin, YPG ağır silahlarının toplanması ve YPG tahkimatları ile tüm muharip mevzilerinin kullanılmaz hale getirilmesi dahil, milli güvenlik kaygılarının giderilmesini teminen bir güvenli bölge kurulmasının devam eden önemi ve işlevselliğinde mutabık kalır.
- Güvenli bölge, evveliminde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kontrolünde olacak ve her iki taraf, güvenli bölgenin her vechesiyle uygulanmasında eşgüdümü artıracaktır.
- Türk tarafı Barış Pınarı Harekatı'na, güvenli bölgeden YPG'nin 120 saat içinde geri çekilmelerini teminen ara verecektir. Barış Pınarı Harekatı, bu geri çekilmenin tamamlanmasını müteakip durdurulacaktır.
- Barış Pınarı Harekatı'na ara verildiğinde ABD, Blocking Property and Suspending Entry of Certain Persons Contributing to the Situation in Syria başlıklı 14 Ekim 2019 tarihli Başkanlık Kararnamesi uyarınca hayata geçirilen yaptırımlara ilavelerini getirmeme ve Kongre nezdinde uygun şekilde çalışmalar ve istişareler yürüterek Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 2254 sayılı kararı doğrultusunda Suriye'de barış ve güvenliğin teminine dönük kaydedilen ilerlemenin altını çizmek hususunda mutabık kalır. Barış Pınarı Harekatı 11. paragraf uyarınca durdurulduğunda, yukarıda bahsi geçen Başkanlık Kararnamesi uyarınca hayata geçirilen mevcut yaptırımlar kaldırılacaktır.
- Her iki taraf bu açıklamada kaydedilen tüm hedeflerin uygulanması için birlikte çalışma taahhüdünde bulunmaktadır.

ABD TEMSİLCİLER MECLİSİ, HEM SÖZDE ERMENİ SOYKIRIMI İDDİASININ KABULÜNÜ, HEM DE BARIŞ PINARI HAREKATI'NA TEPKİ OLARAK TÜRKİYE'YE YAPTIRIM UYGULANMASINI ÖNGÖREN TASARILARI KABUL ETTİ. DEMOKRATIYLA CUMHURİYETÇİSİYLE BİRLİKTE TÜRKİYE VE ERDOĞAN'A BİR CEZA VERME HINCI İÇİNDELER.

kurdurmak olduğunun farkında. Bu yüzden Türkiye'deki Amerikan karşıtlığı yüzde 90'ları geçti. Tam aksine Başkan Erdoğan'a olan kamuoyu desteği ise yüzde 80'leri aşmış durumda. Milletimiz başta ABD olmak üzere küresel güç merkezlerinin Erdoğan'ın nezdinde Türkiye aleyhine kurguladığı oyunun farkında ve bunu bozdu. Bozmaya da devam edecek. **K**